
G. HARINCK

INLEIDING

Ter inleiding op de artikelen van E.S.C. Bregman en W.M. Speelman over televisiekerkdiensten, het thema van dit nummer van *DNK*, moge een kort (kerk-)historisch overzicht inzake dit fenomeen dienen.

Een relatie tussen de kerken en de radio/televisie is er in Nederland vanaf het begin in 1921 geweest. De eerste omroepvereniging, de in 1924 opgerichte Nederlandsche Christelijke Radio Vereniging, rekende het tot haar taken radiokerkdiensten te verzorgen. Ook andere christelijke omroepverenigingen (KRO, VPRO) verzorgden geregeld dergelijke uitzendingen. De kerk verzorgde dus niet zelf de uitzendingen van radiodiensten, maar was daartoe aangewezen op de omroepverenigingen.

In hervormde kring bestonden hieromtrent andere ideeën. De kerk kreeg in de Tweede Wereldoorlog een nieuw elan, de verdeeldheid in het Nederlandse volk diende te worden overwonnen, evenals de kerkelijke verschillen, te beginnen die tussen de protestanten. Men wilde als kerk zelf uitzendingen verzorgen en in 1944 gaf de hervormde synode het groene licht voor een nationale kerkelijke omroeporganisatie die oecumenisch van karakter zou zijn. Tot dit na de oorlog gevormde Interkerkelijk Overleg in Radio-aangelegenheden (IKOR) traden toe: de Nederlandse Hervormde Kerk, de Remonstrantse Broederschap, de Doopsgezinde Sociëteit, de Evangelisch-Lutherse Kerk (deze trok zich in 1947 terug), de Oud-katholieke Kerk en de Evangelische Broedergemeente (sinds 1953). De Gereformeerde Kerken bleven van mening dat niet zij, maar een omroepvereniging de uitzendtaak had en bleven werken met de NCRV; dit gold ook de Christelijke Gereformeerde Kerk en de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt). De Rooms-katholieke Kerk bleef bij de KRO.

Het door hervormden gedomineerde IKOR zou deel uit moeten maken van een nationale omroep, maar die is er niet gekomen, zodat het een omroeporganisatie werd naast de andere, in een

verzuild bestel. Wel kwam de oecumenische gedachte in het IKOR bescheiden tot ontwikkeling. Op de radio zond het IKOR voor het eerst uit op 20 januari 1946, op televisie op 28 november 1954. Als echte omroepvereniging zond het niet alleen kerkdiensten uit, maar ook andere programma's die pasten in zijn doelstelling radiouitzendingen te verzorgen van de aangesloten kerken.

Met de opkomst van de televisie in de jaren vijftig werden de media en de daar aan de kerken toegewezen zendtijd belangrijker. Met het oog daarop sloten ook de niet tot het IKOR toegetreden kerken zich in 1957 aaneen in een orthodoxer variant van het IKOR, het Convent van Kerken. Behalve de genoemde kerken sloten zich hierbij aan: de Unie van Baptisten Gemeenten, de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten en het Leger des Heils. In 1976 fuseerden het Convent en het IKOR in de Interkerkelijke Omroep Nederland (IKON). De kerken die vanwege bezwaren tegen het oecumenisch karakter van het IKON hun zendtijd daar niet wensden onder te brengen, verenigden zich in Zendtijd voor de Kerken (zvk).

Het IKOR, de IKON en de zvk kennen ongeveer de zelfde organisatiestructuur. Er is een bestuur, waarin de kerken vertegenwoordigd zijn en er is een bureau dat met de uitvoering is belast.

PERSONALIA

Vanaf deze plaats feliciteert de redactie van *DNK* haar lid dr. W. Janse met zijn benoeming tot en inauguratie als bijzonder hoogleraar voor de geschiedenis van de reformatie aan de Vrije Universiteit Amsterdam.